

Wat is uw reactie op het voornemen om de standaardverpakking voor sigaretten en shag in te voeren teneinde een rookvrije generatie te realiseren?

De NSO - de brancheorganisatie voor de tabaksdetailhandel¹ - maakt graag van deze gelegenheid gebruik om haar standpunt te delen ten aanzien van het voornemen om standaardverpakkingen in te voeren. Dit temeer omdat de tabaksdetailhandel op volstrekt oneigenlijke gronden is buitengesloten van de besluitvorming omtrent deze- en andere in het Nationaal Preventieakkoord neerlegde maatregelen die onze branche raken. Als reden geeft de staatssecretaris dat artikel 5.3 van het WHO Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging dat niet zou toelaten. Het bewuste artikel en het door de vorige staatssecretaris opgestelde *'Protocol over de wijze van omgang met de tabaksindustrie'*² verplicht de overheid echter op geen enkele manier tot het beperken van contacten met de tabaksdetailhandel tot uitvoeringstechnische kwesties. In het protocol staat “

1. Wat is het doel van dit protocol?

Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging bindt de Staat en al zijn organen. Dat betekent dat alle overheden, zowel decentrale, ministeries als uitvoeringsorganen zich aan dit verdrag moeten houden. Dit protocol wil daarom voor alle overheden duidelijk maken wat artikel 5.3 inhoudt en geeft een idee hoe overheden zelf invulling kunnen geven aan dit artikel met het oog op hun werkzaamheden.

2. Waarom anders omgaan met de tabaksindustrie?

Artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging bepaalt dat overheden bij vaststelling en uitvoering van hun beleid zich niet laten beïnvloeden door de commerciële en andere gevestigde belangen van de tabaksindustrie.

3. Wie is de tabaksindustrie?

De tabaksindustrie bestaat uit de producenten, distributeurs en importeurs van tabaksproducten. Onder tabaksindustrie worden ook verstaan organisaties en personen indien en voor zover zij de tabaksindustrie vertegenwoordigen of als lobbyist voor de tabaksindustrie optreden. “

Pertinent onjuist is dus wat ons betreft de zin dat met de tabaksindustrie bedoeld wordt **alle** bedrijven met een commercieel belang bij de verkoop van tabak. Dat is de opvatting van de Staatssecretaris zoals verwoord bij de beantwoording van de Kamervragen bij het Preventieakkoord. Dat binnen de scope van artikel 5.3 vallen alle bedrijven met een commercieel belang staat **niet** in het protocol. Er staat dat onder tabaksindustrie ook wordt verstaan organisaties en personen indien en voor zover zij de tabaksindustrie vertegenwoordigen of als lobbyist voor de tabaksindustrie optreden. De tabaksdetailhandel is niet de tabaksindustrie. Wij willen, zullen en mogen de tabaksindustrie nooit vertegenwoordigen, dus vallen dan ook niet onder de werking van 5.3 van het WHO-verdrag. Overigens wordt de tabaksdetailhandel in geen enkel land binnen de EU uitgesloten op basis van het WHO-verdrag.

Wij verzoeken de staatssecretaris dan ook om onze inbreng in deze consultatie wel nadrukkelijk mee te wegen zodat daadwerkelijk wordt bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van regelgeving - een belangrijke doelstelling van publieke consultaties zoals ook gesteld in de ontwerp Nota van Toelichting.

^[1]<https://www.tabaksdetailhandel.nl/nso>

^[2]<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2016/03/07/protocol-over-de-wijze-van-omgang-met-de-tabaksindustrie/protocol-tabaksindustrie.pdf>.

Het invoeren van standaardverpakkingen voor tabaksproducten is een zeer vergaande maatregel die raakt aan het onteigenen van merken als onderdeel van het intellectueel eigendomsrecht. Een dergelijke maatregel is wat ons betreft dan ook alleen te rechtvaardigen als deze wordt onderbouwd met wetenschappelijk bewijs dat deze maatregel onmiskenbaar bewezen effectief is en proportioneel. Anders wordt er onzes inziens een onwenselijk precedent geschapen. Als we kijken in de landen om ons heen waar voor sigaretten en shag wel generieke verpakkingen zijn ingevoerd dan is het onmiskenbare verband tussen generieke verpakkingen en een verlaging van de rookprevalentie niet aangetoond. Ook stellen wij ons de nodige vragen bij de in de ontwerp Nota van toelichting benoemde rechtvaardigingsgronden voor deze maatregel. Zo blijkt uit de ervaringen in landen waar gestandaardiseerde verpakkingen reeds zijn ingevoerd geenszins dat deze *'bewezen effectief'* is in het tegengaan van tabaksgebruik. Dit terwijl in het regeerakkoord is vastgelegd dat *'de maatregelen die we nemen op het gebied van preventie bewezen effectief moeten zijn'*³.

Wat wij bij dit voorstel volledig missen is een MKB-toets op de effecten van de maatregel voor de winkels. Dit voorstel staat daarbij niet op zich want dit kabinet heeft ook voorstellen gedaan voor onder andere een uitstalverbod. Een toets op de gevolgen van alle maatregelen uit het preventieakkoord voor de winkels lijkt ons dan ook zonder meer gerechtvaardigd.

Wij zien wel dat in enkele landen om ons heen, alleen voor sigaretten en shag, de generieke verpakking wordt ingevoerd. De NSO kan zich dan ook absoluut niet vinden in het voornemen om gestandaardiseerde verpakkingen ook verplicht te stellen op andere (tabaks)producten dan sigaretten en shag. Naast de enorme accijnsverschillen met de buurlanden zal ook dit aanleiding zijn tot grensverkeer waar alleen de Nederlandse ondernemer de dupe van wordt. Voor sigaren, pijptabak, rookloze producten en tabaksproducten die verwarmd worden is hiervoor ook geen maatschappelijk draagvlak. In vrijwel geen enkel land binnen de EU worden voor deze productcategorieën dergelijke vergaande maatregelen getroffen. Sterker nog in veel landen worden deze producten gezien als hulp voor bestaande rokers om te stoppen. Zoals bijvoorbeeld in Engeland; <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/causes-of-cancer/smoking-and-cancer/are-e-cigarettes-harmful>

De NSO wil vooropstellen dat wij de doelstelling om tot een rookvrije generatie te komen ondersteunen. Het invoeren van verdergaande maatregelen om het roken van tabaksproducten tegen te gaan is wat ons betreft dan ook niet meer dan logisch. Wel pleiten wij nadrukkelijk voor het maken van een onderscheid in regelgeving tussen producten waarbij verbranding plaatsvindt, met name sigaretten en shag (met meer dan 95% marktaandeel veruit de meest verkochte én meest schadelijke tabaksproducten) en minder schadelijke, rookloze producten zoals elektronische sigaretten (waarbij verdamping plaatsvindt) en tabaksproducten die worden verhit in plaats van verbrand. Ook in Nederland is er immers een grote groep rokers die niet wil of kan stoppen. Wanneer deze groep overstapt op minder schadelijke alternatieven kan de gezondheidsschade door tabaksgebruik enorm worden ingeperkt.

^[3]<https://www.kabinetformatie2017.nl/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-vertrouwen-in-de-toekomst>

De tabaksspecialzaak is de uitgewezen plek om verdampings- en verhittingsproducten onder de aandacht te brengen van bestaande, volwassen, rokers en hen van advies te voorzien over deze minder schadelijke alternatieven. Het is daarbij van cruciaal belang dat rokers deze producten goed kunnen onderscheiden van sigaretten en shag. Door deze producten te voorzien van gestandaardiseerde verpakkingen en elektronische sigaretten en rookloze tabaksproducten niet, wordt het verschil tussen deze producten voor de roker duidelijk gemaakt. Dit draagt bij aan het overstappen van rokers op deze minder schadelijke alternatieven. Deze aanpak sluit aan bij de doelstellingen van het preventieakkoord - er kan immers gezondheidswinst geboekt worden.

Voor wat betreft de door de staatssecretaris geuite zorgen omtrent de aantrekkelijkheid van deze producten voor jongeren, en dat deze tot roken kunnen aanzetten, willen wij benadrukken dat de ervaringen binnen de bij ons aangesloten winkels leren dat deze producten vrijwel uitsluitend worden gekocht door (voormalige) rokers. Dit wordt gestaafd door Trimbos onderzoek waaruit blijkt dat het aantal e-sigaretten gebruikers dat daarvoor nooit heeft gerookt verwaarloosbaar is (0.3%)⁴. In het verlengde hiervan is het aantal rokers die voordat ze gingen roken eerst een e-sigaret hadden gebruikt ook zeer laag (3%)⁵.

Sigaren (en ook pijptabak) zijn een andere productcategorie die bij uitstek advies nodig heeft van een ondernemer of zijn personeel. Het aantal merken/versies en de verschillende types zijn zeer divers. Sigaren hebben dan ook in de winkels een grote uitstalling nodig en zijn beeldbepalend in veel winkels. Gestandaardiseerde verpakkingen voor sigaren - die bovendien geen enkele aantrekkingskracht op jongeren hebben - vinden wij disproportioneel en draagt niet bij aan een effectief anti-tabaksbeleid.

Tenslotte zou wat de NSO betreft het aanbrengen van onderscheid in regelgeving gebaseerd op de mate van risico van de verschillende (tabaks)producten niet beperkt moeten blijven tot gestandaardiseerde verpakkingen. Een dergelijke benadering zou ook als uitgangspunt moeten dienen voor andere beleidsmaatregelen ten aanzien van tabaksontmoediging zoals het uitstalverbod en de mogelijkheid om voor deze producten reclame te maken *in* de tabakswinkels. Deze op schadebeperking gerichte aanpak biedt onze leden ook een reëel toekomstperspectief.

Door alle producten gelijk te behandelen wordt echter de onjuiste indruk gewekt dat deze allemaal even schadelijk zijn, en daarmee de roker belet in het overstappen op minder schadelijke alternatief. Onbedoeld gevolg hiervan is dat het gebruik van sigaretten en shag in stand wordt gehouden, wat uiteraard niet te rijmen valt met de doelstelling om tot een rookvrije generatie te komen.

^[4]<https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/cijfers-roken>

^[5]<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/01/23/nationale-drug-monitor-jaarbericht-2017-2017>